


Nieuwsbrief 03/2018



Terra-Therapeutica

www.terra-therapeutica.be

"Het is verstandiger een kaars aan te steken dan te klagen over de duisternis"
(Lao-Tse, Chinees filosoof +/- 600 voor Christus)



"Er moeten mensen zijn die zonnen
aansteken, voordat de wereld verregent"
(Toon Hermans)

Woordje van de voorzitter

Met enige trots, en vooral met heel veel dankbaarheid voor de maandenlange inzet van de samenstellers, kondigen we in deze nieuwsbrief ons Praktijkboek Tuintherapie aan. Het zal op 23 oktober a.s. in Dilsen-Stokkem worden voorgesteld tijdens onze studiedag "Tuintherapie & Therapeutische Tuin binnen de ouderenzorg".

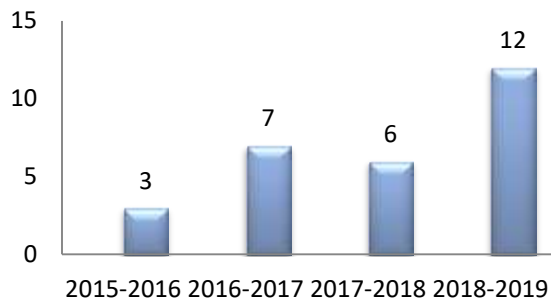
Tevens geven we u een overzicht van lopende partnerschappen en de verschillende samenwerkingen die we binnen het hoger onderwijs zijn aangegaan om stapsgewijs het werkmiddel Tuintherapie en Therapeutische tuinen praktisch en concreet te onderbouwen, ten bate van kwetsbaren in onze samenleving.

Zoals eerder aangegeven door Lao-Tse en Toon Hermans proberen we zo het helend effect (licht) van Tuintherapie en Therapeutische tuinen aan te steken in Vlaanderen zodat ook bij kwetsbaren onder ons het licht schijnt in de 'duisternis'.

Luc Vanhoegaerden

1. Aan het begin van het nieuwe schooljaar: onze partnerschappen en samenwerkingen binnen het onderwijs

Sinds het ontstaan van onze VZW in 2014 mogen we rekenen op de steun van Limburg.net en Hogeschool PXL.



Een belangrijke bouwsteen in de opbouw en verspreiding van tuintherapie vormen de afstudeerwerken en projectstages van studenten. Binnen de afdeling ergotherapie van Hogeschool PXL kennen we hierbij een gestage groei.

In afwachting van een professionalisering van het werk van tuintherapeut vullen studenten deze leemte op. Studenten ergotherapie werken voor het derde jaar op rij mee aan de integratie van tuintherapie binnen de gevangenis van Wortel en het centrum voor verslavingszorg Katarsis te Genk.

Hoopvol is te merken dat tuintherapie zich ondergronds vertakt en haar tentakels uitslaat naar andere onderwijsinstellingen. Volgende Hogescholen pikken 'tuintherapie & therapeutische tuinen' op en betonen interesse, dit elk vanuit hun eigen specificiteit. De samenwerkingen zijn nog heel pril maar volgende contouren tekenen zich af

Hogeschool	Afdeling	Samenwerking
PXL	Groenmanagement	Continuering van onze bestaande samenwerking via afstudeerwerken en stages
	Social Work	Afstudeerwerken rond kansarmoede
	Creatieve Therapie	Afstudeerwerken binnen de geestelijke gezondheidszorg
	Research & zorginnovatie	Wetenschappelijk onderzoek
Hogeschool UCCL	Orthopedagogie	Werken rond mensen met een beperking
Erasmus-hogeschool	Tuin- en landschapsarchitectuur	Integratie van 'therapeutisch groen' binnen hun lessenspakket
	Onderzoekscentrum Tuin+	Onderzoek naar 'therapeutische tuinen rond zorginstellingen'
Artevelde-hogeschool	Ergotherapie	Waarbij ons "Praktijkboek tuintherapie: betekenisvolle activiteiten binnen de ouderenzorg" aansluit bij hun ontwikkeld BAM-model (Betekenisvolle Activiteiten Model)

2. Groen en gezondheid: wetenschappelijk onderzoek

De positieve impact van groen op gezondheid en welzijn is onmiskenbaar. Dit wetenschappelijk hard maken is minder evident. Men is volop bezig de band groen-gezondheid te staven maar het onderzoek is fragmentarisch en staat nog in zijn kinderschoenen.

In het buitenland heeft men de eerste hordes binnen het onderzoek al genomen. Voor volgende doelgroepen zijn er al betekenisvolle onderzoeksresultaten

- ✓ Kinderen (aandachtsproblematiek)
- ✓ Ouderenzorg (dementie)
- ✓ Stressgerelateerde problematiek en stemmingsstoornissen (depressie & burn-out)

In Vlaanderen staan we in startpositie wat betreft het wetenschappelijk onderzoek. Binnen diverse onderwijsinstellingen poogt men via leerstoelen, focusprojecten,... het mysterie 'Groen en gezondheid' te doorgronden.



- ✓ Hogeschool PXL - Hasselt, focusproject 'tuintherapie voor kwetsbare doelgroepen' (ouderenzorg,...)
- ✓ Hogeschool Gent, focusproject '(Multi)functioneel groen voor de zorgsector: ontwerp, aanleg en beheer van biodiverse restoratieve zorgtuinen'
- ✓ Universiteit Antwerpen, Licht op groen, leerstoel Zorg en Natuurlijke Leefomgeving

Als VZW kunnen we het onderzoek enkel maar toejuichen en hopen dat

- ✓ er een samenwerking tussen de diverse onderzoeksgroepen ontstaat
- ✓ de mooie resultaten in het buitenland meegenomen en vertaald worden naar Vlaanderen
- ✓ bepaalde doelgroepen (detentie, kansarmoede,...) niet vergeten worden.

... dit in het besef dat voor ons 'tuintherapie en therapeutische tuinen' meer is dan een wetenschappelijke discipline. Het is in de eerste plaats een ethische keuze en sociale correctie voor de meest kwetsbare personen in onze samenleving.

3. Tuintherapie of betekenisvolle groenactiviteiten ?

In onze eerste publicatie staan 'betekenisvolle groenactiviteiten' op de voorgrond. Betekent dit dat we het pad van 'tuintherapie' verlaten? Het begrip tuintherapie dekt vele ladingen waarbij beide dimensies tot hun recht kunnen komen.

DISCIPLINE	<i>Horticultural Therapy</i>	<i>Therapeutic horticulture</i>	<i>Vocational Horticulture</i>	<i>Social Horticulture</i>
DOEL	Via activiteiten met de natuur/ planten bepaalde doelstellingen op medisch, psychisch,... vlak bekomen	Via activiteiten met natuur/planten het welzijn verbeteren	Beroepsvaardigheden aanleren via activiteiten met natuur/ planten	Plezier en ontspannende van samen tuinieren (gemeenschapsvormend, sociale dimensie,...)

Naargelang de doelgroep zal het accent komen te liggen op tuintherapie (*Horticultural Therapy*) of betekenisvolle groenactiviteiten (*Therapeutic Horticulture*).



Zo staan binnen de residentiële ouderenzorg "betekenisvolle groenactiviteiten" centraal. Deze aanpak is meer dan louter bezigheidstherapie en kunnen we eerder betitelen als 'zingevende interesses', verbonden met het verlangen zin te geven aan ons bestaan. De essentie is dat men afstapt van het idee afgeschreven en onproductief te zijn waardoor het gevoel van eigenwaarde verhoogt. Werk op eenieders niveau is mogelijk, eenieders bijdrage of aanwezigheid is even belangrijk.

4. Opinie: "Forensische psychiatrie: Bierbeek versus Zelzate"

In de media woedde de discussie over werking van de beveiligde afdeling voor geïnterneerde vrouwen in het psychiatrisch centrum Sint Jan-Baptist in Zelzate. Patiënten werden afgeluisterd, veelvuldig in afzondering geplaatst en gefixeerd. In het duidingsprogramma Terzake plaatste men tegenover Zelzate het Universitair Psychiatrisch Centrum Sint-Kamillus in Bierbeek.

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2018/05/30/van-de-gevangenis-naar-de-psychiatrie--van-vier-muren-naar-een-d/>

In Bierbeek is de Long-Stay afdeling speciaal ontworpen voor mannelijke geïnterneerden die niet meer in aanmerking komen voor verdere behandeling.

De beelden van beide psychiatrische centra ontlokten volgende vraag: welke omgeving is het meest helend voor kwetsbare mensen met een grote zorgnood?



Bierbeek, een 19e eeuw gebouw gelegen in een mooie parkomgeving vol groen, waar het accent ligt op wonen, huiselijkheid en zinvol bezig zijn.

... of Zelzate, een modern hoogst beveiligd gebouw waar patiënten afgezonderd en gefixeerd worden...

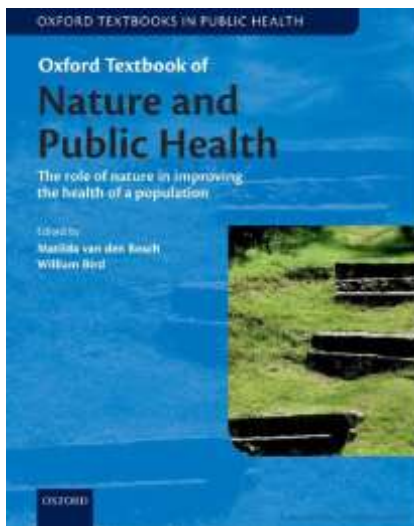


In Bierbeek spreekt men van bewoners, in Zelzate van patiënten. Het zijn kleine subtiele verschillen qua woordgebruik maar voor de personen die er leven betekent het een wereld van verschil: wonen of behandeld worden.

Bierbeek knoopt aan bij een oude traditie van 'Groen en gezondheid'. Kloostertuinen, sanatoria in de buurt van water of in de bergen,... een traditie die we spijtig genoeg uit het oog verloren zijn door de ontwikkeling van een functionele en technologische zorgarchitectuur. Bierbeek stapt af van een klinische zorgomgeving en kiest voor huiselijkheid en geborgenheid waarbij het aanwezige groen dankbaar ingeschakeld wordt. In Zelzate primeren veiligheid en functionele aspecten, dit ten koste van een heilzame inrichting van de omgeving gericht op het welzijn en de gezondheid van de patiënt/bewoner.

Groen is niet het wondermiddel binnen de zorgsector. Maar het is een goedkope en niet-medicamenteuze invalshoek die een wereld van verschil kan betekenen voor die personen die nu opgesloten zitten binnen 4 muren. En mogelijk kunnen we in de 21^e eeuw "het fixeren en isoleren van psychiatrische patiënten en het beluchten van gedetineerden achter ons laten.

5. Diversen



Oxford Textbook of Nature and Public Health: The role of nature in improving the health of a population

Edited by Matilda van den Bosch and William Bird, Oxford, 2018

360 Pages

ISBN: 9780198725916

"Praktijkboek Tuintherapie: betekenisvolle groenactiviteiten binnen de ouderenzorg"

Uitgave van Politeia & VZW Terra-Therapeutica

A4 ringmap, 64 blz handleiding en 50 geplastificeerde fiches in kleur

Meer info:

<https://www.politeia.be/nl-be/book/praktijkboek-tuintherapie/16269.htm>



En wie nog niet ingeschreven is voor onze studiedag 'Tuintherapie en Therapeutische tuin' binnen de ouderenzorg....

<http://terra-therapeutica.be/wp-content/uploads/2018/08/studiedag-tuintherapie-en-therapeutische-tuin-binnen-de-ouderenzorg.pdf>



Hoe men tuinier wordt

Een tuinier komt niet uit een zaadje, een knop, een bloembol of een aflegger... Op zekere dag gebeurt het dat u eigenhandig een plant in de grond zet. Tijdens deze handeling dringt via een of ander schrammetje enige aarde uw lichaam binnen en brengt een soort ontsteking of vergiftiging teweeg. Kortom tuinieren wordt voortaan uw lust en leven.

(Uit 'Het jaar van de tuinier, Karel, Capek')

Hartelijke groeten,
Het Terra-Therapeutica team